

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

w sprawie **położnej K. B.**

obwinionej o popełnienie przewinień dyscyplinarnych z pkt. I.4 części szczegółowej Kodeksu etyki zawodowej pielęgniarki i położnej Rzeczypospolitej Polski oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2021 r., poz. 479)

po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 20 marca 2024 r. w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,

kasacji wniesionej przez pełnomocnika pokrzywdzonej E. G.

od orzeczenia Naczelnego Sądu Pielęgniarek i Położnych

z dnia 19 lipca 2022 r., sygn. akt [...]

utrzymującego w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu [...] Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych

z dnia 24 stycznia 2022 r., sygn. akt [...]

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć E. G. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego, w tym zasądzić od niej na rzecz Skarbu Państwa 20 (dwadzieścia) zł z tytułu wydatków tego postępowania.**

UZASADNIENIE

Położna K. B. została obwiniona o to, że:

1. w dniu 14 sierpnia 2018 r. w W. składając zeznania w charakterze świadka w sprawie prowadzonej przez Sąd Okręgowy w W. oznaczonej sygn. akt [...] naruszyła tajemnicę zawodową w ten sposób, że udzieliła informacji uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu położnej w Szpitalu [...] w W. związanych z pacjentką panią E. G., pomimo że nie istniały okoliczności uzasadniające odstąpienie od obowiązku zachowania tajemnicy, czym naruszyła pkt I.4 części szczegółowej Kodeksu etyki zawodowej pielęgniarki i położnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 479);
2. w dniu 20 listopada 2018 r. w W. składając zeznania w charakterze świadka w sprawie prowadzonej przez Sąd Rejonowy [...] oznaczonej sygn. akt [...] naruszyła tajemnicę zawodową w ten sposób, że udzieliła informacji uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu położnej w Szpitalu [...] w W. związanych z pacjentką panią E. G., pomimo że nie istniały okoliczności uzasadniające odstąpienie od obowiązku zachowania tajemnicy, czym naruszyła pkt I.4 części szczegółowej Kodeksu etyki zawodowej pielęgniarki i położnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 479).

Okręgowy Sąd [...] Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych orzeczeniem z dnia 24 stycznia 2022 r., sygn. akt [...], na podstawie ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 916) postanowił umorzyć postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej.

Od tego orzeczenia odwołanie wniósł pełnomocnik pokrzywdzonej E. G., który zaskarżył je w całości, podnosząc zarzut błędnych ustaleń, które miały istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez uznanie, iż stopień szkodliwości społecznej czynów zarzuconych obwinionej był znikomy, co skutkowało umorzeniem postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, podczas gdy prawidłowe ustalenia w tym zakresie winny doprowadzić do wniosku, iż stopień ten był wyższy niż znikomy.

Wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uznanie obwinionej za winną zarzucanych jej czynów i wymierzenie kary nagany, o której mowa w art. 60 ust. 1 pkt 2 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych.

W wyniku rozpoznania wniesionego odwołania Naczelny Sąd Pielęgniarek i Położnych orzeczeniem z dnia 19 lipca 2022 r., sygn. akt [...], utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenia i kosztami postępowania odwoławczego obciążył pokrzywdzoną ze względu na to, że odwołanie było bezzasadne.

Od tego orzeczenia kasację wniósł pełnomocnik pokrzywdzonej, który zaskarżył je w całości, zarzucając rażące naruszenie:

1. art. 66 ustawy o samorządzie zawodowym pielęgniarek i położnych w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. poprzez wadliwe sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia o charakterze odwoławczym, polegające na zaniechaniu przedstawienia pełnej oceny prawnej zachowania obwinionej, ale także zaniechaniu wskazania dowodów, które zdecydowały o niezbędności przyjęcia analogicznych jak Sąd I instancji faktów i okoliczności istotnych dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy co w rezultacie skutkowało wadliwą kontrolą instancyjną zaskarżonego orzeczenia;
2. art. 58 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 433 k.p.k. oraz art. 193 § 1 k.p.k. polegającą na przekroczeniu zasad swobodnej oceny dowodów poprzez wybiórczą, arbitralną oraz niepełną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wbrew zasadom logicznego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego;
3. art. 115 § 2 k.k. poprzez wadliwe przyjęcie, na tle okoliczności zaistniałych w stanie faktycznym niniejszej sprawy, istnienia przesłanek wskazujących na zaistnienie ujemnej przesłanki procesowej znikomej szkodliwości społecznej czynu zarzuconej obwinionej K. B., a w konsekwencji błędną wykładnię jak i niewłaściwe zastosowanie art. 115 § 2 k.k.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz o zwolnienie pokrzywdzonej od kosztów postępowania w postaci opłaty od kasacji.

Odpowiedź na kasację pełnomocnika pokrzywdzonej wniósł Okręgowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej [...] Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych. Stwierdził, że w kasacji w istocie zostały powielone zarzuty sformułowane wcześniej w odwołaniu od orzeczenia Sądu pierwszej instancji, zaś skarżący nie wyjaśnił, w jaki sposób ewentualne błędy sądu *a quo* miałyby przeniknąć do orzeczenia sądu odwoławczego. Ustosunkowując się do zarzutów podniesionych w kasacji, wskazał, że zaskarżone orzeczenie, jako nie mające charakteru reformatoryjnego, spełnia wymogi określone w art. 457 § 3 k.p.k. oraz czyni zadość wymogom zawartym w art. 433 § 2 k.p.k. Podkreślił, że rolą sądu odwoławczego nie jest samodzielna ocena zgromadzonego materiału dowodowego, lecz skontrolowanie, czy sąd pierwszej instancji przeprowadzając taką ocenę, postępował zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym z art. 7, art. 410 i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k.

Odnosząc się do trzeciego z podniesionych w kasacji zarzutów, stwierdził, że o ile art. 88 pkt 1 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych odsyła do odpowiedniego stosowania przepisów k.p.k., z wyjątkiem przepisów o oskarżycielu prywatnym, powodzie cywilnym, przedstawicielu społecznym, o postępowaniu przygotowawczym oraz środkach przymusu (z wyjątkiem przepisów o karze pieniężnej), o tyle art. 88 pkt 2 tej ustawy enumeratywnie wymienia przepisy kodeksu karnego znajdujące zastosowanie w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej pielęgniarek i położnych. Przepis ten nakazuje odpowiednie stosowanie w tym postępowaniu rozdziałów I-III oraz art. 53 k.k. Wśród przepisów znajdujących zastosowanie w tym postępowaniu nie ma powołanego w kasacji art. 115 § 2 k.k. Okoliczność ta nie stoi wprawdzie na przeszkodzie, aby dokonując oceny społecznej szkodliwości czynu, sądy pielęgniarek i położnych brały pod uwagę dyrektywy zawarte w tym przepisie, uwzględniając quasi-karny charakter postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej. Z formalnego jednak punktu widzenia naruszenie tego przepisu ze wskazanego powodu nie może stanowić zarzutu odwoławczego. Nawet gdyby przyjąć, że w zarzucie tym zakwestionowana została sama prawidłowość oceny szkodliwości czynu zarzucanego obwinionej, to zarzut taki

niewątpliwie stanowiłby powtórzenie zarzutu sformułowanego w odwołaniu od orzeczenia Sądu pierwszej instancji.

W konkluzji Okręgowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej Pielęgniarek i Położnych wniosł o oddalenie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, wobec czego podlegała rozpoznaniu w trybie przewidzianym w art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że stosownie do treści art. 73 ust. 1 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych, kasację wnosi się od orzeczenia Naczelnego Sądu Pielęgniarek i Położnych, przy czym kasacja może być wniesiona z powodu uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, a także z powodu niewspółmierności kary (art. 73 ust. 4 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych).

Uwzględniając przytoczone podstawy kasacji oraz orzeczenie, które może nią być objęte, trzeba wskazać, że z powołanych przepisów wynika przede wszystkim, że kasacja nie jest środkiem służącym weryfikacji poprawności rozstrzygnięcia wydanego w pierwszej instancji. Oznacza to, że w kasacji nie jest dopuszczalne postawienie zarzutów, które w istocie skierowane są do orzeczenia okręgowego sądu pielęgniarek i położnych. Sąd Najwyższy nie jest bowiem umocowany do ponownej weryfikacji orzeczenia pierwszoinstancyjnego, gdyż temu służy wyłącznie postępowanie odwoławcze, a takie było w sprawie przeprowadzone.

W tym kontekście wszystkie z postawionych zarzutów są w zasadniczej części zarzutami chybionymi, gdyż Naczelny Sąd Pielęgniarek i Położnych nie mógł naruszyć większości powołanych w tych zarzutach przepisów, gdyż ich nie stosował. Były one stosowane jedynie przez okręgowy sąd pielęgniarek i położnych, a rolą Naczelnego Sądu Pielęgniarek i Położnych było rozpoznanie wniesionego odwołania oraz rozważenie prawidłowości ustaleń faktycznych oraz stosowania prawa materialnego w pierwszej instancji.

Trzeba też podkreślić, że konsekwencją treści art. 73 ust. 1 i 4 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych jest to, że w kasacji można podnieść zarzuty wyłącznie natury prawnej, co oznacza, że postępowaniu kasacyjnemu

wykluczone jest kwestionowanie ustaleń faktycznych. Sąd Najwyższy, także w modelu kontroli postępowań dyscyplinarnych zawodów zaufania publicznego, jest bowiem sądem prawa i zakresem jego kognicji w ramach postępowania kasacyjnego jest objęte jedynie badanie zaskarżonego orzeczenia z punktu widzenia zgodności z prawem, w dodatku w sposób kwalifikowany, odmienny od kontroli odwoławczej.

Odnosząc się do zarzutu z punktu pierwszego kasacji, należy stwierdzić, że Naczelny Sąd Pielęgniarek i Położnych nie mógł naruszyć regulacji zawartych w art. 66 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych, normujących wymagania, jakie powinno spełniać orzeczenie sądu pielęgniarek i położnych oraz jego uzasadnienie (wskazanie faktów, jakie uznał za udowodnione bądź nieudowodnione, wskazanie na jakich oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych, przytoczenie podstawy prawnej orzeczenia), ponieważ adresatem tych wymagań jest co do zasady sąd pierwszej instancji, a sąd drugiej instancji tylko w takim przypadku, gdy zmienia ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę zaskarżonego orzeczenia lub kwalifikację prawną (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2023 r., sygn. akt V KK 668/21, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2001 r., sygn. akt III KKN 594/00) albo gdy w postępowaniu odwoławczym dochodzi do wprowadzenia nowych ustaleń do zgromadzonego materiału dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2002 r., sygn. akt II KKN 316/01). W analizowanym przypadku żadna z tych sytuacji, obligujących sąd odwoławczy do sporządzenia szerszego uzasadnienia niż wymagane treścią art. 457 § 3 k.p.k., nie miała miejsca.

Wymogi stawiane uzasadnieniu sądu drugiej instancji zostały wskazane w art. 457 § 3 k.p.k., który to przepis jest stosowany w postępowaniu z zakresu odpowiedzialności zawodowej pielęgniarek i położnych na mocy odesłania zawartego w art. 88 ust. 1 ustawy o samorządzie zawodowym pielęgniarek i położnych. Wymaganiom tym uzasadnienie orzeczenia Naczelnego Sądu Pielęgniarek i Położnych sprostało.

Należy przy tym dostrzec, że powołany w ramach zarzutu z punktu pierwszego i drugiego kasacji przepis art. 424 § 1 i 2 k.p.k. nie znajduje zastosowania w postępowaniu prowadzonym na podstawie przepisów ustawy

o samorządzie zawodowym pielęgniarek i położnych, bowiem przepisy tej ostatniej ustawy zawierają w tożsamym przedmiocie samodzielną regulację prawną, zawartą w art. 66 ust. tej ustawy, a przepisy Kodeksu postępowania karnego stosuje się jedynie w zakresie nieuregulowanym w tej ustawie.

Również zarzut z punktu drugiego kasacji jest w zasadniczej części zarzutem bezpodstawnym, bowiem dotyczy oceny materiału dowodowego dokonywanej przez sąd pierwszej instancji (art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k.). Wymaga powtórzenia, że to rolą sądu odwoławczego jest kontrola, czy granice swobodnej oceny dowodów nie zostały przekroczone. Kontrola dokonywana przez sąd drugiej instancji, choć zdecydowanie szersza niż kasacyjna, to jednak nadal pozostaje kontrolą orzeczenia sądu *a quo*, a nie prowadzeniem własnego rozumowania, odrębnego i niezależnego od tego, które doprowadziło do wydania zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2010 r. sygn. akt V KK 350/09). Tym samym Naczelny Sąd Pielęgniarek i Położnych rozpoznał sprawę w granicach zaskarżenia i zarzutu stawianego orzeczeniu pierwszoinstancyjnemu, rozważając wszystkie okoliczności podniesione w odwołaniu, nie uchybiając przy tym normom zawartym w art. 433 k.p.k.

Z kolei powołany w treści zarzutu z punktu drugiego kasacji art. 193 § 1 k.p.k. nie znalazł rozwinięcia w uzasadnieniu kasacji, zaś Sąd Najwyższy nie doszukał się jego związku z przedmiotem niniejszej sprawy.

Kolejno także powołanie w tym zarzucie ogólnej normy wyrażonej w art. 58 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych należało ocenić jako redundantne, a przez to nie wnoszące do sprawy istotnych procesowo treści.

Zarzut z punktu trzeciego kasacji pozornie jedynie dotyczy naruszenia przez sąd odwoławczy art. 115 § 2 k.k. O ile trafnie dostrzega Okręgowy Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej, że odesłanie zawarte w art. 88 pkt 2 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych nie wymienia powołanego wyżej przepisu jako znajdującego zastosowanie w sprawach z zakresu odpowiedzialności zawodowej pielęgniarek i położnych, o tyle uszło jego uwadze, że pojęciem społecznej szkodliwości czynu posługuje się art. 45 ust. 1 pkt 6 ustawy o samorządzie pielęgniarek i położnych, do którego odesłanie zostało zawarte w zastosowanym przez sąd pierwszej instancji art. 45 ust. 2 tej ustawy. Zgodnie

z tym unormowaniem, postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej umarza się, jeżeli szkodliwość społeczna czynu jest znikoma. Jako że pojęcie społecznej szkodliwości czynu nie zostało odrębnie zdefiniowane w przepisach ustawy o samorządzie zawodowym pielęgniarów i położnych, zachodzi konieczność odwołania się do jego definicji zawartej w art. 115 § 2 k.k. Tym samym przepis art. 115 § 2 k.k., jakkolwiek nie wymieniony wprost w odesłaniu z art. 88 pkt 2 ustawy o samorządzie pielęgniarów i położnych, będzie miał zastosowanie w postępowaniu z zakresu odpowiedzialności jako określający w sposób zupełny katalog okoliczności rzutujących na społeczną szkodliwość czynu, o czym mowa w art. 45 ust. 1 pkt 6 powołanej ustawy. Procesowo możliwe jest zatem sformułowanie zarzutu naruszenia przez sąd art. 115 § 2 k.k. w zw. z zastosowaniem art. 45 ust. 2 w zw. z art. 45 ust. 1 pkt 6 powołanej wyżej ustawy.

Możliwość ta nie wpływa jednak na skuteczność rozważanego zarzutu, gdyż jak już wspomniano, ma on charakter pozorny w tym sensie, że skarżący wprawdzie podnosi naruszenie przez sąd odwoławczy art. 115 § 2 k.k. ale w istocie kwestionuje ustalenie sądu pierwszej instancji co do tego, że stopień szkodliwości czynu zarzucanego obwinionej jest znikomy.

Należy podkreślić, że do naruszenia art. 115 § 2 k.k. dochodzi wówczas, gdy sąd uwzględnił okoliczności, które nie zostały wymienione w zawartym w tym przepisie katalogu kwantyfikatorów służących do ustalania stopnia społecznej szkodliwości czynu, albo nie uwzględnił tych, które w tym katalogu wymienione zostały. Natomiast zarzut nadania poszczególnym okolicznościom wskazanym w treści art. 115 § 2 k.k. zbyt dużej lub zbyt małej rangi, jest skierowany przeciw ustaleniom faktycznym dokonany przez sąd pierwszej instancji, których weryfikowanie w ramach postępowania kasacyjnego nie jest dopuszczalne w świetle art. 73 ust. 4 ustawy o samorządzie pielęgniarów i położnych (podobnie Sąd Najwyższy w postanowieniach: z dnia 29 czerwca 2017 r., sygn. akt IV KK 220/17; z dnia 18 czerwca 2020 r., sygn. akt IV KK 723/19; z dnia 19 maja 2021 r., sygn. akt II KK 177/21; z dnia 27 marca 2002 r. sygn. akt V KKN 175/00).

Jeżeli zatem w niniejszym postępowaniu skarżący kwestionuje wadliwość decyzji o umorzeniu postępowania, której podstawą było błędne stwierdzenie, że czyny obwinionej cechuje znikomy stopień społecznej szkodliwości, to można

stwierdzić, że zarzut naruszenia prawa materialnego został postawiony jedynie w ramach realizacji warunków formalnych kasacji, natomiast z racji tego, że w istocie nie jest to zarzut rażącego naruszenia prawa, czego wymagają dla skuteczności nadzwyczajnego środka zaskarżenia powołane na wstępie przepisy procesowe, a zarzut podważający ustalenia faktyczne – musiał być uznany za bezpodstawny.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, rozstrzygając o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k.

[M. T.]

[ms]